

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO - GORANSKA ŽUPANIJA

GRAD RIJEKA
Gradonačelnik

KLASA: 024-03/23-03/198
URBROJ: 2170-1-02-00-23-2
Rijeka, 11. studenoga 2023.

Gradsko vijeće Grada Rijeke
n/p predsjednice, gospođe Ane Trošelj

Predmet: SABINA MAROV – pitanje članice Gradskog vijeća Grada Rijeke
- dostava odgovora

Poštovana gospođo Trošelj,

članica Gradskog vijeća **SABINA MAROV** je, temeljem članka 73. stavka 1. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Rijeke, pisanim putem postavila sljedeće pitanje:

„Poštovani Gradonačelnice, na moje prethodno vijećničko pitanje o obnovi Gradske ure odgovorili ste kako radovi “obuhvaćaju čišćenje kompletne razvijene površine kamena suhom parom i laserom, odstranjivanje svih cementnih zakrpa, željeznih ankeri i sl., kiparski retuš, tretiranje površine fungicidom i impregnaciju te montažu i demontažu tunelske skele.”

Slijedom navedenog, molila bih za objašnjenje, zašto se nakon dovršetka radova na kamenoj površini portala naziru cementne zakrpe u raznolikim nijansama, željezni ankeri te vidno raslojavanje površine pri dnu portala (četiri fotografije u privitku)?

Te dodatno, planiraju li se dodatni radovi čišćenja, budući da je dio portala s tekstom zbog patine teško čitljiv?“

Konzervatorsko-restauratorski postupak nema za cilj učiniti predmet, odnosno umjetninu novom, već maksimalno očuvati izvornu materiju i formu te osigurati njezino prenošenje sljedećim generacijama. U Upravnom odjelu za odgoj, obrazovanje, kulturu, sport i mlade navode da svi radovi ove vrste započinju čišćenjem, štetnih naslaga, kora, neadekvatnih intervencija, grafita i sl., kao i nevidljivih onečišćenja poput soli ili drugih kemijskih spojeva štetnih po materijal. Potom se učvrste svi nestabilni dijelovi i na kraju, po potrebi, rekonstruiraju ili zamijene teško oštećeni dijelovi, kako bi se zadobila izvorna forma i cjelina. Prilikom radova obavezna je uporaba isključivo materijala koji su sastavom kompatibilni s izvornim materijalima. U svakom od tih postupaka, a posebice završnom stadiju integracije rekonstruiranih dijelova, točnije retušu, važan je umjereni pristup utemeljen na osnovnom konzervatorskom i restauratorskom načelu „minimalne i reverzibilne intervencije“, čime se zadržava materijalna i oblikovna autentičnost spomenika. **Pojednostavljeno, stari spomenik mora izgledati „staro“, a ne „novo“.**

Također, za istaknuti je da je portal nastao rekompozicijom dijelova različite starosti i materijala izrade, tamni sivač, svijetli sivo-smeđi vapnenac, brečirani vapnenac i sl., što je i dokumentirano petrografskom analizom u elaboratu, zbog čega on ne izgleda i ne može izgledati koloristički ujednačeno, već ovako prošarano. Nije izrađen od uglačanog *cararra* mramora.

Što se tiče primjedaba vezanih za dostavljene fotografije, prilikom radova nije korišten cement. Općenito se cement ne koristi na povijesnim građevinama, jer sadrži štetne soli, nije paropropusan i nije kompatibilan s tradicionalnim građevnim materijalima, što dugoročno uzrokuje cijeli niz problema.

Pri rekonstrukciji kamenih elemenata veće se zapune izvode tašelima, odnosno umecima od istovjetnog kamena, a manje od smjese umjetnog kamena kao što je kamena žbuka/bizek mort ili kompoziti na bazi akrilnih smola. Svi korišteni materijali pri obnovi luka su standardni restauratorski materijali odobreni od strane konzervatora.

Svi rekonstruirani i retuširani dijelovi nastojali su se maksimalno prilagoditi okolnom izvornom materijalu na način da se stope u cjelinu, a da se prilikom detaljnog gledanja vidi manja razlika. Navedeni je pristup temeljno pravilo restauratorske struke po kojemu svaka suvremena intervencija mora biti prepoznatljiva na način da ne zavarava promatrača imitiranjem izvornika.

Na fotografiji koju ste priložili i prema terenskom pregledu, nije vidljivo listanje, što je zaseban proces degradacije kamena, najčešće uzrokovano djelovanjem štetnih soli. Na fotografiji je vidljiva manja pukotina karakteristična za ovu vrstu kamena koja je dokumentirana prilikom izrade elaborata o konzervatorsko - restauratorskim istraživanjima, a što je prethodilo samim radovima. Sve su pukotine stabilizirane, a dio manjih nije zapunjavao.

Svi elementi od starijeg kovanog željeza su zadržani, očišćeni, zaštićeni antikorozivnim premazom i prebojani. Razlog tomu je očuvanje autentičnosti i povijesne slojevitosti, kao što su nosači drvenih vrata kojima se zatvarao grad integralni dio cjeline portala, premda više nemaju funkciju.

Dodatni radovi čišćenja nisu u planu, budući da natpis na portalu nije teško čitljiv zbog patine, već zato što su ti dijelovi izrađeni od tamnog sivca, odnosno kastafskog sivca. Uklesana slova u tamnosivom materijalu su općenito teško čitljiva, osim kad sunce stvori kosu sjenu ili kad se slova dodatno naglašavaju drugim bojom, što ovdje nije slučaj.

S poštovanjem,

GRADONAČELNIK

